

26.06.2019

La Nr.

04-4/12

Nr. 04-4/13

din

Dlui Vitalie FALCĂ
Director al Penitenciarului nr.4 CRICOVA

Copie: Domnului Serghei DEMCENCO
Director adjunct al Administrației
Naționale a Penitenciarelor

AVIZ

**în temeiul art. 24 din Legea nr. 52 din 03.04.2014
cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)**

Avocatul Poporului își exercită activitatea în temeiul art.59¹ al Constituției R. Moldova, Legii nr.52 din 03 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman), Principiilor de la Paris și asigură promovarea și protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Avocatului Poporului (Ombudsmanului) îi revine funcția de asigurare a respectării drepturilor și libertăților omului de către autoritățile de toate nivelurile. Activitatea sa contribuie la apărarea drepturilor și libertăților omului inclusiv prin monitorizarea respectării drepturilor fundamentale ale omului în locurile care asigură deținerea persoanelor, având dreptul de a înainta recomandări de ameliorare a comportamentului față de persoanele private de libertate, a îmbunătățirii condițiilor de deținere și prevenirii torturii.

Potrivit art.24 al.1) a Legii nr.52 citată supra, în situațiile în care se constată încălcări ale drepturilor sau libertăților petiționarului, Avocatul Poporului prezintă autorității sau persoanei cu funcție de răspundere ale cărei decizii, acțiuni sau inacțiuni, după părerea sa, încalcă drepturile și libertățile omului un aviz ce va cuprinde recomandări privind măsurile ce urmează a fi întreprinse pentru **repunerea imediată** în drepturi a petiționarului.

La 13 iunie 2019 Avocatul Poporului a fost sesizat de cet. [REDACTED] cu privire la deținerea acestuia, inclusiv a co-deținuților în condiții proaste de deținere în cadrul Sectorului nr.9 al Penitenciarului Nr.4 Cricova, și anume lipsa sanitației, insuficiența paturilor de dormit, refuzul administrației de a oferi în scris răspuns deținuților cu privire la spațiul celulelor (m²), etc.

Conform informațiilor prezentate deținuții sunt plasați în condiții de suprapopulare și anume 9 oameni în celulă cu 8 paturi, astfel fiind nevoiți să doarmă pe schimburi sau afară. De asemenea, s-a deplâns prezența mușcailor, sursă al acestuia fiind apa acumulată sub pereții celulei pe partea de dinafară.

Pentru elucidarea situației reale de lucruri, Oficiul Avocatului Poporului a efectuat o vizită de documentare pe cazul dat la data de 18.06.2019 la fața locului, unde au fost verificate condițiile de

detenție din Sectorul Nr.9 al penitenciarului dat, și anume toate celulele de la primul etaj și o parte din celulele de la etajul doi al sectorului menționat și s-au constatat următoarele:

1. Condițiile de detenție din celulele plasate la etajul doi sunt într-o stare satisfăcătoare: în celule era uscat și luminos, alegațiile invocate de unii deținuți erau doar în privința încălzirii slabe pe timp de iarnă, precum și în privința geamurilor care sunt într-o stare avansată de uzură;

2. Condițiile de detenție din celulele plasate la primul etaj sunt într-o stare proastă și necesită îmbunătățire: aerul este greu de respirat, pe tavan și pereți sunt urme de mușegai, iar tapetele de pe pereți doar ascund mușegaiul;

3. Paturile vechi ce erau ruginite și cu termen de exploatare depășit au fost schimbate cu altele noi;

4. Situație alarmantă a fost identificată în celula nr.1 plasată la primul etaj al Sectorului locativ Nr.9, unde pe lângă spațiul mic, în celulă nu pătrunde lumina naturală, de asemenea nu este sigur dacă pătrunde aer curat și proaspăt în condițiile în care geamul este blocat de o construcție adiacentă a penitenciarului;

5. În cadrul discuțiilor deținuții au menționat că în aceste condiții se dețin 9 oameni pe 8 paturi și asta în situația în care al zecelea deținut din aceeași celulă cu 8 paturi a fost transferat cu circa 10 zile în urmă la Spitalul-penitenciar Pruncul pentru tratament, deoarece a fost diagnosticat cu TBC;

6. Cu toate acestea, s-au identificat și celule în care erau montate 15 paturi dar se dețineau 14 persoane;

7. Din spusele deținuților, o altă problemă cu care se confruntă/ o consideră sursă de mușegai este faptul că apa de la precipitații se acumulează sub geamul celulei alăturate, adică sub peretele comun, geamul căruia la fel este blocat de altă construcție a penitenciarului. Diferența este că în prima celulă aer curat practic nu pătrunde, pe când în celula alăturată pătrunde miros de apă stătută și urât mirositoare.

Ulterior s-a discutat cu conducerea Penitenciarului nr.4 Cricova, căreia i s-a adus la cunoștință situația identificată în celula nr.1 din sectorul locativ nr.9 și i s-a recomandat verbal identificarea soluțiilor ce se impun, în regim de urgență, în vederea asigurării tuturor deținuților a câte un pat.

În legătură cu aceasta, Avocatul Poporului consemnează că, potrivit standardelor minime ce privesc spațiul de locuit în celulele colective, reafirmate de către Comitetul European pentru Prevenirea Torturii¹, unui deținut în celulele colective urmează să-i revină 4m² și aceste dimensiuni nu vor cuprinde spațiul destinat grupului sanitar. În plus, suprafața totală a celulei trebuie să fie de așa natură încât să permită deținuților să circule liber printre piesele de mobilier.

În plus, în al 7-lea Raport General, Comitetul European pentru prevenirea torturii a subliniat că: „o închisoare supraaglomerată presupune spații neigienice și strâmte, o lipsă constantă de intimitate (chiar și atunci când se folosesc utilitățile sanitare), activități reduse în afara celulelor ca urmare a unei solicitări ce depășește personalul și dotările disponibile, tensiune crescută și mul mai multă violență între deținuți și între aceștia și personalul închisorii. Această listă este departe de a fi exhaustivă. CPT a trebuit să concluzioneze în mai multe cazuri că efectele adverse ale

¹ The CPT's minimum standard for personal living space, CPT/Inf (2015) 44, §10.

*supraaglomerării au generat condiții de detenție inumane și degradante*². Toate acestea conduc spre necesitatea adoptării unor măsuri prioritare și decisive pentru ca standardul privind spațiul pentru fiecare deținut în celulă să ajungă la cel puțin 4m².

Avocatul Poporului subliniază că, „Fiecare deținut trebuie să dispună, de un pat individual cu așternut separat și suficient, curat în momentul eliberării, bine întreținut și schimbat suficient de des pentru a fi asigurată curățenia acestuia³”. „Spațiile de detenție, în special, cele destinate cazării deținuților pe timpul nopții, trebuie să respecte demnitatea umană și intimitatea, și să întrunească standardele minime sanitare și de igienă, ținându-se cont de condițiile climatice și, în special, de suprafața de locuit, volumul de aer, iluminare, sursele de încălzire și ventilație⁴”.

Avocatul Poporului accentuează că, nerespectarea exigențelor de igienă, accesul necorespunzător la lumina naturală și aerul proaspăt și lipsa ventilației adecvate, poate angaja răspunderea statului în temeiul art.3 CEDO.⁵

În temeiul articolului 3 CEDO, statul trebuie să se asigure că o persoană este deținută în condiții compatibile cu respectarea demnității sale umane, că modul și metoda de executare a măsurii nu o supun la stres sau greutăți care depășesc nivelul inevitabil de suferință inerent în detenție și că, date fiind nevoile practice ale detenției, sănătatea și bunăstarea sa sunt asigurate în mod adecvat.

Avocatul Poporului amintește în acest sens că, intră în responsabilitatea serviciilor de îngrijire medicală din instituția penitenciară ca, în colaborare cu alte autorități, să supravegheze condițiile alimentare (cantitate, calitate, pregătirea și distribuirea hranei) și de igienă (curățenia hainelor și păturilor, accesul la apă curentă, instalațiile sanitare), cât și încălzirea, iluminarea și ventilația celulelor.

Potrivit art.233 Cod de executare al Republicii Moldova, serviciul medical al penitenciarului sau medicul care deservește penitenciarul **este obligat** să verifice regulat: a) cantitatea, calitatea, prepararea și servirea hranei; b) starea sanitaro-igienică a încăperilor și a teritoriului penitenciarului; c) starea și curățenia îmbrăcămintei, a așternutului condamnaților, corespunderea lor anotimpului.

În conformitate cu alin.(2) art.233 Cod de executare, Șeful penitenciarului **este obligat să ia cunoștință de raportul și de recomandările medicului și ale serviciului medical și să întreprindă urgent măsurile necesare**. Dacă șeful penitenciarului consideră că, în cadrul penitenciarului, respectarea recomandărilor este imposibilă sau că acestea sunt inacceptabile, el prezintă Administrației Naționale a Penitenciarelor un raport, cu anexarea opiniei medicului sau a serviciului medical.

Astfel, sarcina serviciilor de îngrijire medicală din instituțiile penitenciare nu trebuie să se limiteze la tratarea pacienților bolnavi. Ele trebuie să aibă *responsabilitatea îngrijirii medicale*

² CPT/inf(97)10, §13.

³ Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților, aprobate prin Rezoluția A/RES/70/175 a Adunării Generale a ONU, din 17.12.2015, Regula 21.

⁴ Recomandarea Rec (2006)2 a Comitetului de Miniștri cu privire la Regulile Penitenciare Europene, adoptată la 11 ianuarie 2006, la cea de-a 952-a reuniune a Miniștrilor Delegați, subpct.1 și 2 din pct.18 Partea a II-a.

⁵ CtEDO, *cauza Kulikov c. Rusiei*, 27.11.2012; *cauza Butko c. Rusiei*, 12.11.2015.

*preventive și sociale,*⁶ iar insalubritatea, suprapopularea, izolarea prelungită și inactivitatea pot necesita fie asistență medicală pentru un deținut, fie o acțiune medicală de ordin general a autorității responsabile.⁷

Avocatul Poporului subliniază importanța exercitării cu diligență și prudență sporită a acțiunilor de verificare și evaluare cu regularitate de către serviciul medical al instituției penitenciare a condițiilor alimentare, de igienă cât și încălzirea, iluminarea și ventilația celulelor în scopul asigurării sănătății și bunăstării deținuților.

Mai mult, menționez că delegațiile Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) la examinarea serviciilor de îngrijire a sănătății din închisori își exprimă clar atașamentul său față de principiul general– că deținuții sunt îndreptățiți la același nivel de îngrijire medicală ca și persoanele care trăiesc în libertate. Acest principiu se bazează pe drepturile fundamentale ale individului.⁸

Articolul 169 din Codul de executare stipulează că condamnații au *”dreptul la apărarea și respectarea de către instituția sau organul care asigură executarea pedepsei a demnității, drepturilor și libertăților pe care le are, inclusiv de a nu fi supus la tortură și nici la pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, precum și, indiferent de consimțământul său, unei experiențe medicale sau științifice care îi pune în pericol viața sau sănătatea, beneficiind, după caz, de măsuri de protecție din partea statului”*.

În aceeași ordine de idei, punctez asupra faptului că, calitatea vieții din penitenciare sub aspect de prezență a rețelilor tratamente nu se rezumă doar la condițiile de detenție, ci include și starea generală în care sunt plasați deținuții, activitățile oferite deținuților, relațiile între deținuți și personalul penitenciarului. La fel, Avocatul Poporului vă reamintește că *condițiile de detenție pentru deținuți reprezintă și condițiile de muncă pentru personalul din sistemul penitenciar, care au dreptul la condiții minime de muncă asigurate de către angajator.*

În acest context reiterez, că Curtea Europeană pentru Drepturile Omului în mai multe cazuri a condamnat Republica Moldova pentru violarea art.3 al CEDO pentru condiții inumane și degradante de detenție. Avocatul Poporului amintește că, măsurile privative de libertate aplicate persoanei pot implica uneori un element inevitabil de suferință sau umilire. Totuși, privarea de libertate nu determină pierderea, de către deținut a drepturilor garantate de CEDO.

Totodată, aflându-se în dependență totală de angajații P-4 Cricova și având în vedere că detenția creează risc sporit de vulnerabilitate, [REDACTED] își face griji pentru siguranța personală. Din acest considerent Avocatul Poporului consideră important ca în cazul investigării situației, să depuneți toată diligența pentru a nu admite înrăutățirea situației cet. [REDACTED], inclusiv a celorlalți deținuți din celula nr.1, Sectorul nr.9 din P-4 Cricova.

Reieșind din cele expuse, conducându-mă de prevederile art. 24 din Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr. 52 din 03.04.2014,

⁶ CPT, al 3-lea Raport general [CPT/Inf (93) 12], §52.

⁷ CPT, al 3-lea Raport general [CPT/Inf (93) 12], §§52-53.

⁸ Extras din cel de-al 3-lea Raport general [CPT/Inf (93) 12]

RECOMAND:

1. A identifica soluții, în regim de urgență, în vederea asigurării a câte un pat per deținut;
2. A identifica soluții în comun cu conducerea Administrației Naționale a Penitenciarelor în vederea asigurării standardului de cel puțin 4 m² de spațiul locativ per deținut;
3. A identifica soluții în comun cu conducerea Administrației Naționale a Penitenciarelor în vederea transferării tuturor deținuților din celula nr.1, Sectorul nr.9 din P-4 Cricova în altă celulă ce ar asigura minimul necesar pentru existență;
4. A identifica soluții în comun cu conducerea Administrației Naționale a Penitenciarelor în vederea investigării medicale a tuturor deținuților din celula nr.1, Sectorul nr.9 din P-4 Cricova pentru prevenirea infectării/răspândirii TBC;
5. A identifica soluții în vederea efectuării reparațiilor cosmetice în celulele, în care situația impune;
6. A intensifica acțiunile de verificare a condițiilor sanitaro-igienice ce privesc locul de detenție a petiționarei cu întocmirea și prezentarea rapoartelor conform art.233 Cod de executare;
7. A respecta tuturor deținuților dreptul la informație, prin oferirea răspunsurilor la cereri și în termen.

Despre rezultatul examinării și a măsurilor întreprinse pe marginea prezentului aviz solicit să fiu informat, cu anexarea actelor confirmative, inclusiv imagini foto, în termen de 30 zile, în conformitate cu prevederile alin.(3) art.24 din Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr.52 din 03.04.2014.

Anexă: imagini foto din celula nr.1, Sectorul nr.9 din P-4 Cricova – pe 1 filă.

Cu respect,

Mihail COTOROBAI
Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Executor: Ion Miron